

Nr 249.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utbyte av den till länslasarettet i Västerås upplåtna mark mot viss nämnda stad tillhörig donationsjord; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att det enligt Kungl. Maj:ts brev den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 från kronolägenheterna Stallhagen och Slottsvreten till Västmanlands läns landsting mot avgäld upplåtna, till tomt för lasarett avsedda område, med de jämkningar däri, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 28 november 1873 och den 28 juni 1918 vidtagits, må — under förbehåll av landstingets rätt till ersättning från Västerås stad enligt särskilt avtal — till nämnda stad överlätas, att av staden såsom donationsjord besittas, under villkor,

att staden till kronan avstår sin rätt till ett å stadens donationsjord i den s. k. östra utmarken beläget, å en av stadsingenjören Gösta Smitt den 28 november 1918 upprättad karta närmare angivet område om 10 hektar, samt

att staden i fråga om nyttjande och bebyggande av det till staden upplåtna området skall vara underkastad de bestämmelser och inskränkningar, som av Kungl. Maj:t vid upplåtelsen föreskrivas;

dels ock, vid bifall härtill, att berörda område i östra utmarken må upplåtas till förenämnda landsting såsom tomt till länslasarett, att av landstinget innehavas, så länge området för nämnda ändamål användes, mot skyldighet för landstinget dels att erlagga den avgäld, som i ovanberörda brev den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 omförmäles, jämkad enligt breven den 28 november 1873 och den 28 juni 1918, dels ock att — därest vid värdering, som länsstyrelsen i Västmanlands län på landstingets bekostnad ofördröjligen skall låta verk-

ställa, nuvarande lasarettområdet utan därå befintliga byggnader befinnes i värde överstiga ifrågavarande område i östra utmarken — av den ersättning, landstinget enligt ovannämnda avtal kan hava av staden uppburit, till kronan redovisa ett belopp, motsvarande nämnda värdeskillnad.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Axel Schotte.

---

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Med skrivelse den 6 december 1918 har länsstyrelsen i Västmanlands län överlämnat två särskilda framställningar från direktionen för länslasarettet i Västerås samt Västerås stads drätselkammare om medgivande till utbyte av det från kronolägenheterna Stallhagen och Slottsvreten till Västmanlands läns landsting mot avgäld upplåttna, till tomt för lasarett avsedda område mot viss till staden av kronan donerad jord.

Över förenämnda framställningar hava infordrade utlåtanden avgivits av kammarkollegium den 16 januari 1919 och av justitiekanslersämbetet den 7 mars 1919, varjämte länsstyrelsen den 6 februari 1919 inkommit med ytterligare en skrift i ämnet.

Av handlingarna i detta ärende framgår bland annat följande.

Upplåtelse av
det nuvarande
lasarettssom-
rådet.

Genom brev den 6 oktober 1865 har Kungl. Maj:t till plats för uppförande av ett utav Västmanlands läns landsting beslutat nytt sjukhus med tillhörande byggnader jämte erforderligt utrymme för planteringar och viloställen för de sjuka från den landshövdingen då på lön anslagna lägenheten Stallhagen upplåtit en jordrymd av 34 kvadratrevor 23 kvadratstänger mot en årlig avgäld, som av länsstyrelsen efter vederbörandes hörande bestämts och efter nu gällande vikt utgöres av 5,033 deciton hö och 15,3 kg. smör, att efter tioårig medelmarkegång i penningar årligen erläggas.

För att bereda utrymme till promenadplats åt konvalescenter vid det sedermera uppförda lasarettet upplät Kungl. Maj:t vidare genom brev den 6 juni 1867 från samma lägenhet ytterligare ett område om 19 kvadratrevor 77,50 kvadratstänger mot en årlig avgäld av 27 skålpund eller 11,48 kg. smör att erläggas efter nyssnämnda beräkningsgrund.

Av de sålunda för ifrågavarande lasarett upplåtna områdena har jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 28 november 1873 till Västerås stad för anläggning av järnväg mellan Västerås och Köping avståtts ett jordområde av 13 kvadratrevor 63 kvadratstänger, och har därvid den landstinget åliggande avgälden minskats med 1,275 deciton hö och 6,8 kg. smör.

Efter inhämtande av riksdagens yttrande medgav Kungl. Maj:t sedermera genom brev den 5 juni 1909, att besittningsrätten till ett av Kungl. Maj:t den 8 maj 1874 till Västmanlands läns hushållningssällskap upplåtet, å en av stadsingenjören B. A. F. Gewalt år 1909 upprättad karta över Västerås lasarett jämte angränsande områden med ägofigurerna nr 1, 2 och 3 utmärkt område, bestående av kronolägenheten Slottsvreten och en del av kronolägenheten Stallhagen finge, sedan hushållningssällskapet avstått från densamma, upplåtas till Västmanlands läns landsting för utvidgning av länslasarettets i Västerås tomt, att av landstinget innehavas, så länge området för nyssnämnda ändamål användes, mot skyldighet för landstinget dels att årligen i avgäld erlägga lösen efter medelmarkegångspris för 16,2 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn, dels ock att, i den mån och när sådant å kronans sida kunde påfordras, emot motsvarande nedsättning i utgående avgäld frånträda besittningsrätten till vissa delar av nämnda lägenheter, vilka av lasarettsdirektionen uti ett av densamma i ärendet den 15 februari 1909 avgivet yttrande angivits såsom för lasarettet icke direkt erforderliga, och med landstinget bibehållen rätt att över sålunda frånträtt område framdraga nödiga avloppsledningar.

Genom beslut den 28 juni 1918 har Kungl. Maj:t med riksdagens medgivande förordnat, att besittningsrätten till viss del av det för ut-

vidgning av länslasarettets tomt upplåtna området skall upplåtas till fångvården för utvidgning av straffängelsets i Västerås tomt, att av fångvården innehavas, så länge området för nyssnämnda ändamål användes, mot skyldighet för fångvården att årligen i avgäld erlægga så stor del av den avgäld, som besvärar det till landstinget upplåtna området, som belöper å den till fångvården sålunda upplåtna delen därav.

Det område, som landstinget sålunda äger disponera för länslasarettet, bildar ett sammanhängande helt, gränsande i öster till Västerås slottspark och slottsträdgård samt omslutande i sydost delvis straffängelsets tomt.

Enligt en i ärendet ingiven, av stadsingenjören Gösta Smitt i november 1918 upprättad karta över lasarettets områden omfattar det område, som genom förenämnda brev den 6 oktober 1865 och den 6 juni 1867 upplåtits — efter frånräknande av den mark, som enligt brevet den 28 november 1873 avståtts — följande areal:

mark avsedd till väg.....	1,330 kvm.
» upptagen av byggnader, gårdar och promenadplatser	32,200 »
» i närheten av straffängelset	5,330 »
» intill en från slottet till straffängelset ledande väg.....	125 »
	<hr/>
	eller tillsammans 38,985 kvm.

Det år 1909 till landstinget upplåtna området, som är beläget norr och nordost om lasarettets gamla tomt, utgöres enligt samma karta av följande ägofigurer:

nr 1.....	3,140 kvm.
» 2.....	3,700 »
» 3.....	20,780 »
	<hr/>
	eller således sammanlagt 27,620 kvm.

vartill kommer ett å kartan utmärkt område om 680 kvm., som användes till inkörsväg för lasarettet.

Då arealen av det till fångvården enligt brevet den 28 juni 1918 upplåtna området — beläget å förenämnda markområden om 32,200 och 5,330 kvadratmeter — enligt av länsstyrelsen i skrivelsen den 6 februari 1919 meddelad uppgift uppgår till sammanlagt 2,350 kvm., skulle alltså det nuvarande lasarettsområdet utgöra 64,935 kvm.

Den år 1909 skedda utvidgningen av ifrågavarande lasarettsområde var föranledd därav, att landstinget år 1908 beträffande lasarettssjuk-

vården inom länet beslutat, att lasarettet i Västerås skulle utvidgas till en större för hela länet gemensam sjukvårdsanstalt, vilken, sedan de mindre länslasaretten i Sala, Köping och Norberg blivit iordningsställda, skulle komma till slutligt utförande år 1915. Enligt planen för denna utvidgning skulle lasarettet uppdelas i två avdelningar, en för medicinska och en för kirurgiska fall. För att lasarettsvården inom länet skulle motsvara den utveckling, som länet i alla avseenden kunde motse, befanns emellertid sedermera nödvändigt, att i Västerås upprättades ett fullt modernt centrallasarett med icke endast medicinska och kirurgiska avdelningar utan även andra specialavdelningar. Då det nuvarande lasarettsområdet ansågs otillräckligt för en dylik utvidgning, inleddes underhandlingar mellan särskilda kommitterade för landstinget och Västerås stad om förvärvande av annat område för ett nytt länslasarett uppförande mot avstående till staden av den rätt landstinget äger till den nuvarande tomt.

Nu berörda underhandlingar resulterade i en preliminär överenskommelse mellan kommitterade, å ena, och Västerås stads drätselkammare, å andra sidan, av innehåll, bland annat, att — under förbehåll av landstingets och stadsfullmäktiges godkännande ävensom av Kungl. Maj:ts medgivande — Västerås stad skulle till landstinget med den rätt staden därtill ägde överlåta ett lämpligt tomtområde för nya lasarettbyggnader om intill 10 hektars ytvidd av stadens östra utmark invid eller i närheten av landstingets tuberkulossjukhus till läge och gränser, som framdeles närmare komme att bestämmas. I utbyte skulle staden erhålla nuvarande lasarettsområdet med samtliga därå uppförda byggnader, vilka — såväl vad området som byggnaderna anginge — skulle tillhandahållas staden med full äganderätt. I mellanavgift härför hade staden att erlägga ett belopp av 550,000 kronor.

Vid sammanträde den 20 september 1918 godkände landstinget det sålunda uppgjorda preliminära avtalet under villkor, bland andra, att staden förbunde sig att icke låta nuvarande lasarettstomten komma till användning för lasarett eller därmed jämförlig sjukinrättning. Tillika beslöts, att å det av staden erbjudna tomtområdet skulle uppföras ett helt och hållet nytt lasarett i huvudsaklig överensstämmelse med uppgjorda skisser och kostnadsförslag, varjämte åt lasarettsdirektionen uppdrogs att vidtaga de för frågans slutliga lösande erforderliga åtgärderna.

Vid sammanträden den 29 augusti och den 28 november 1918 hava stadsfullmäktige beslutat godkänna berörda preliminära avtal med de av landstinget ifrågasatta villkoren, varjämte fullmäktige fastställt gränserna för det av staden erbjudna området på sätt framgår av en i ärendet in-

given, av stadsingenjören Smitt den 28 november 1918 upprättad »karta över område vid nytt lasarett inom Västerås stads område». Tillika uppdrogs åt drätselkammaren att hos Kungl. Maj:t göra den framställning, som erfordrades för markbytets genomförande.

Det av staden erbjudna området, vilket enligt sistnämnda karta — efter avdrag av från landstinget tillbytt mark för vinnande av erforderlig reglering — innehåller en areal av 100,000 kvadratmeter, är beläget å Västerås stads s. k. östra utmark samt har i stadens hand egenskap av donationsjord.

Lasarettsdirektionen har nu å landstingets vägnar anhållit, att Kungl. Maj:t ville lämna bifall till det ifrågasatta ägoutbytet mellan landstinget och Västerås stad och sålunda medgiva, att den egenskap av kronojord, som nuvarande lasarettsområdet äger, måtte överflyttas å den mark, som staden erbjudit sig att lämna i utbyte, samt att landstinget måtte förklaras berättigat att, under de villkor och mot den avgäld, som i ovanberörda brev den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 omförmäles, sedan avgälden jämkats enligt brevet den 28 november 1873 och eventuellt även enligt brevet den 5 juni 1909, för all framtid begagna den av staden i utbyte åt landstinget lämnade marken.

Framställning
av lasarett-
direktionen.

Jämlikt stadsfullmäktiges bemyndigande har drätselkammaren anhållit, att Kungl. Maj:t måtte tillåta staden att utan hinder av markens egenskap av donationsjord till landstinget på de villkor, som innehållas i omförmälda överenskommelse mellan landstinget och staden, överlåta ifrågavarande område å den till staden donerade östra utmarken.

Framställning
av drätsel-
kammaren.

I sin skrivelse den 6 december 1918 tillstyrker länsstyrelsen i Västmanlands län lasarettsdirektionens framställning på vissa villkor samt anför bland annat följande:

Länsstyrelsen.

»Ett nytt tidsenligt centrallasarett för länet är av högsta behov påkallat. Frågan härom har på grund av dess stora dimensioner kanske alltför länge hållits svävande och kan nu ej mera uppskjutas, om icke sjukvården inom länet skall komma att lida allvarligt avbräck. Färdigställandet av det nu planlagda nya lasarettet läser för övrigt komma att kräva en tid av omkring 5 år. Härtill kommer, att, därest Kungl. Maj:t och kronan icke anser sig kunna gå in på det framlagda förslaget, landstinget av förhållandenas makt tvingas att på den nuvarande lasarettstomten göra behövliga tillbyggnader med påföljd, att densamma blir helt belamrad med sjukvårdsbyggnader och vad därtill hörer. Vilken ruinerande inverkan ur arkitektonisk synpunkt detta skulle utöva på det alldeles intill belägna gamla slottet ligger i öppen dag.

Till detta enligt länsstyrelsens mening ur estetisk synpunkt synnerligen tungt vägande skäl kommer även det praktiska skälet, att staten synes hava

ganska ringa orsak att sätta sig emot ett markbyte, som skulle överflytta kronans reellt sett ganska obetydliga kvarvarande rättigheter från ett mindre, låt vara mera välbeläget till ett väsentligt större, men ej så centralt beläget område. Enligt de villkor, på vilka landstinget innehar den nuvarande lasarettstomten, torde kronan icke kunna göra gällande några som helst anspråk på densamma, så länge den användes för sjukhusändamål, dock med undantag för ett par smärre bitar därav, vilka när så påfordras skola återställas till kronan mot minskning i den årliga avgälden. Länsstyrelsen återkommer i det följande utförligare till spörsmålet om lämpliga förfarandet med omförmälda smådelar av området, men vill redan nu framhålla, att om vad man skulle vinna genom att nu återtaga ifrågavarande områden likaväl kan ernås genom att vid avståendet knyta vissa villkor, någon anledning att påfordra områdenas återställande icke synes föreligga, så mycket mindre som man med dessa villkor skulle kunna erhålla vissa fördelar, vilka eljest ej låge inom räckhåll.

Såsom antyddes har länsstyrelsen ansett, att vid Kungl. Maj:ts bifall till den föreslagna anordningen borde knytas vissa förbehåll. Då desamma i det hela lära överensstämma med de avsikter rörande utnyttjandet av den nuvarande lasarettstomten, som Västerås stadsfullmäktige kunna förmodas hysa, synes uppställandet av dessa villkor icke behöva inverka till uppskjutande av den framlagda, för staden och länet så viktiga frågan.

Såsom bekant är den nuvarande lasarettstomten belägen omedelbart väster om Västerås slottspark med det därinom liggande slottet samt slottsträdgården. Beträffande de fyra delar av området ifråga, som ligga närmast slottsparken och slottsträdgården och som å en i ärendet ingiven, av stadsingenjören Gösta Smitt i november 1918 upprättad karta särskilt angivits såsom innehållande, en del 3,700 kvadratmeter, en del 125 kvadratmeter, en del 3,140 kvadratmeter och en del 5,330 kvadratmeter, har Kungl. Maj:t i förut omnämnda brev den 5 juni 1909 föreskrivit, att landstinget skulle vara skyldigt att, när sådant å kronans sida påfordrades, frånträda desamma emot motsvarande nedsättning i utgående avgäld, dock med landstinget bibehållen rätt att över sålunda frånträtt område framdraga nödiga avloppsledningar. Nu nämnda delar av den nuvarande lasarettstomten utgöra tillhoppa en sammanhängande jämn plats. Av enahanda natur är ett stycke av området om 20,780 kvadratmeter, nämligen den del därav, som gränsar omedelbart intill området om 3,700 kvadratmeter. Detta släta markstycke torde ungefär hava samma längd och bredd som området å 3,700 kvadratmeter. Väster om dessa släta partier höjer sig tomten rätt väsentligt och bildar ett kuperat område, delvis trädbevuxet. Uppenbarligen skulle anblicken av det gamla ärevärdiga slottet väsentligen förryckas, om det nyss nämnda slättliknande området bleve belamrat med byggnader. Platsen omedelbart intill slottet är tydligen härvidlag alldeles särskilt känslig. Däremot skulle området i fråga synnerligen väl ägna sig för en öppen park eller plantering. En dylik bör emellertid anläggas på sådant sätt, att den närbelägna slottsbyggnadens arkitektoniska värde fullt kommer till sin rätt. Länsstyrelsen skulle därför som ett villkor för bifall till framställningen vilja föreslå, att det här ifrågavarande slättliknande området, möjligen minskat med delen om 5,330 kvadratmeter, av staden anlägges och för framtiden underhålles som öppen park eller plantering med definitiva gränser och enligt plan, som efter samråd med stadens drätselkammare och byggnadsnämnd fastställles av byggnadsstyrelsen.

Vad därefter angår den del av området ifråga, som skulle upplåtas till bebyggande, eller platsen väster om det slättliknande området, synes det länsstyrelsen ur nyss antydda synpunkter icke mindre viktigt, att även därvid tillbörlig hänsyn toges till närheten av slottet. Byggnaderna böra därför till storlek, stil och placering på marken anpassas därefter, varjämte områdets natur bör respekteras, så att onödiga schaktningar undvikas och över huvud platsens vackra våglinjer i görligaste mån bibehållas. Till följd härav bör området icke få bebyggas annat än efter plan, som godkänts av byggnadsstyrelsen.

Slutligen skulle länsstyrelsen vilja föreslå ytterligare ett villkor.

Efter genomförandet av de inre restaureringsarbeten inom slottet, vartill 1918 års lagtima riksdag anslagit medel, skulle utrymmena inom detsamma komma att bli fullständigt utnyttjade. Vad länsstyrelsen beträffar, torde dess lokalbehov därmed vara för ett längre antal år framåt väl tillgodosedda. Detsamma torde kunna sägas om lantmäterikontoret. Emellertid är det ju att antaga, att de uppgifter, som vila på länsstyrelsen, efter hand komma att ansenligt ökas, så att den sedan länge bestående uppdelningen på två avdelningar, landskansliet och landskontoret, slutligen spränges. Därmed uppstår behovet av nya lokaler, vilket behov inom det nuvarande slottets ram icke kan tillfredsställas, utan måste fyllas genom nybyggnad. Som det vill förefalla länsstyrelsen, skulle då en arkitektoniskt lämplig anordning kunna vinnas exempelvis genom uppförandet av två mindre låga flygelbyggnader i slottets stil, förlagda antingen i slottsparken norr om slottet eller, om platsen där anses för trång, på det jämna området väster om slottsparken. Även om detta område vore utlagt till öppen park eller plantering, skulle säkerligen två mindre dylika flyglar där kunna anbringas på ett sätt, som gjorde dem till en prydning för platsen och alltså icke förryckte dess karaktär. Under sådana förhållanden synes det länsstyrelsen oklokt att nu definitivt avhända sig det område, varom här är fråga, utan att samtidigt trygga möjligheten att i slottets närhet bereda utrymme för en gång behöfliga statens byggnader. Det skulle då ligga närmast till hands att nu hänföra sig till nyss angivna, av Kungl. Maj:t den 5 juni 1909 uppställda förbehåll beträffande tomtdelarna om 3,700, 125, 3,140 och 5,330 kvadratmeter. Detta förbehåll avsåg säkerligen att i nu berörda hänseende förskaffa kronan tillbörlig trygghet. Samma trygghet kan emellertid vinnas på annat sätt, nämligen genom förbehåll i sammanhang med det nu föreslagna bytet. Härigenom vinnes ock den fördelen, att området i fråga kan antagas snart nog bli i sin helhet ordnat på ett för slottet och dess omgivningar och därmed också för Västerås stad tilltalande sätt. Länsstyrelsen vill i anslutning härtill såsom ett ytterligare villkor för bifall till framställningen föreslå, att Kungl. Maj:t och kronan skall äga rätt att, om ock när så anses nödigt, på den nyss omnämnda jämna platsen väster om slottsparken och slottsträdgården förlägga för det allmänna nödiga byggnader i den mån sådant kan ske utan att platsens karaktär av park eller plantering rubbas samt utan att heller slottsområdets karaktär förryckes.»

Kammarkollegium anför i föreliggande fråga bland annat följande:

Kammar-
kollegium

»I ärendet omförmälda Västerås stads s. k. östra utmark består av utmark till den genom hertig Karls brev den 6 maj 1598 till staden donerade egendomen Östra Ladugården. Detta brev unnar och efterläter samma egendom jämte viss annan jord dem allena, som stadens tunga och rättighet göra till hjälp och ut-

rymme mot vederlag av 90 skeppund stångjärn årligen. Genom resolution den 31 mars 1649, vari denna upplåtelse uttryckligen kallas arrende, medgavs staden viss avkortning i arrendet för ladugården. Enligt brev den 14 juli 1865 har till efterrättelse fastställts en mellan borgerskapet och stadens övriga invånare träffad överenskommelse om likställighet i kommunala rättigheter och skyldigheter, varigenom den företrädesrätt att besitta donationsjord, som eljest möjligen kunnat tillkomma stadens borgare, blivit upphävd. Ifrågavarande mark, som åren 1805—1808 fördelades på stadens »skattdragande tomter och gårdar», har enligt en av stadsfullmäktige den 3 mars 1881 erbjuden samt av vederbörande tomtägare antagen förening återgått till staden.

Kollegium anser sig icke kunna lämna oanmärkt, hurusom i ärendet saknas uppgift rörande värdet å de till utbyte mot varandra avsedda jordområdena. I brist på utredning härom saknas i själva verket grund för bedömande, huruvida jämväl kronans intresse kan anses vara i och genom den föreslagna bytesanordningen behörigen tillgodosett. Låt vara att utsikten till det nuvarande lasarettsområdets återfallande till kronans fria disposition kan vara ringa eller åtminstone långt avlägsen. Det synes i allt fall icke oskäligt att från kronans sida uppställas den fordran, att, för den händelse detta område skulle hava högre värde än vederlagsjorden i östra utmarken, ett emot skillnaden svarande belopp av den utav stadsfullmäktige erbjudna mellangiften tillgodokommer kronan och icke landstinget. Eljest skulle landstinget, som finge kontant av staden uppbära detta mervärdebelopp, göra en oförtjänt vinst på kronans bekostnad. Den antydda bristen i utredningen synes emellertid icke behöva stå hindrande i vägen för själva huvudfrågans omedelbara avgörande, vilket lärer vara angeläget. Mellanhavandet mellan kronan och landstinget i nu berörda hänseendet lär nämligen utan olägenhet kunna ordnas i efterhand. Givetvis torde dock förbehåll därutinnan böra uppställas redan nu i sammanhang med medgivandet till ifrågavarande byte.»

På grund av vad sålunda anförts och i övrigt i ärendet förekommit tillstyrker kollegium bifall till föreliggande framställningar på sätt lasarettsdirektionen och länsstyrelsen föreslagit samt under villkor i övrigt, *dels* att den jord, staden genom bytet bekommer, förklaras skola i stället för den jord, staden därigenom avstår, ikläda sig egenskap av donationsjord och *dels* att, därest vid värdering, som länsstyrelsen skulle hava att på landstingets bekostnad ofördröjligen låta verkställa, nuvarande lasarettsområdet utan därå uppförda byggnader befinnes i värde överstiga det i vederlag av staden erbjudna området i östra utmarken, landstinget skall vara skyldigt att å tid, då bytet går i verkställighet, till kronan redovisa ett belopp, motsvarande denna värdeskillnad.

Justitie-
kanslern.

Justitiekanslersämbetet erinrar, att, när den till landstinget hittills upplåtna kronojorden disponerades av landstinget allenast så länge densamma komme att användas till tomt för länslasarettet, ett bifall till det föreslagna utbytet borde ske med samma tidsbegränsning beträffande dispositionen av det nya området, vilket alltså icke borde, såsom före-

slagits, upplåtas till begagnande för all framtid. Vidare torde beträffande det av länsstyrelsen föreslagna villkoret om rätt för kronan att förlägga byggnader väster om slottsparken böra göras det förtydligande tillägget, att byggnaderna i fråga finge uppföras och för framtiden kvarstå utan särskild avgift till staden för begagnandet av den erforderliga marken.

Av föreliggande utredning torde framgå, att den utvidgning av länslasarettet, som med hänsyn till i länet rådande förhållanden är av behovet påkallad, icke utan avsevärda olägenheter kan äga rum, därest lasarettet bibehålles å sin nuvarande plats. Det vore därför synnerligen önskvärt, att ny tomt kunde beredas för detsamma. Det nu framkomna förslaget till lösande av denna fråga synes ur alla parter synpunkt vara tillfredsställande. Med hänsyn emellertid till naturen av de områden, som ingå i det ifrågasatta markbytet, torde frågan formellt böra ordnas sålunda, att kronan till Västerås stad — under förbehåll av landstingets rätt till ersättning enligt särskild med staden träffad överenskommelse — upplåter det nuvarande lasaretsområdet, att av staden såsom donationsjord besittas, mot att staden till kronan överlåter sin rätt till det föreslagna nya lasaretsområdet, och att kronan i förhållande till landstinget ställer sig såsom upplåtare av sistnämnda område. Landstingets besittningsrätt till det nya området torde, på sätt justitiekanslern föreslagit, böra göras beroende av, att detsamma användes för nu avsett ändamål, och synes avgälden böra sättas lika med den avgäld, som landstinget för närvarande erlägger. Därutöver läser landstinget emellertid i enlighet med vad kammarkollegium anfört böra åläggas att av den ersättning, vartill landstinget enligt nyssnämnda avtal är berättigat, redovisa det belopp, varmed värdet av det nya området understiger värdet av det nuvarande lasaretsområdet. I fråga om stadens rätt att bebygga och nyttja detta sistnämnda område torde i huvudsak böra gälla de inskränkningar, som av länsstyrelsen föreslagits. Föreskrifter härom synas lämpligen, eventuellt efter vidare utredning, kunna meddelas av Kungl. Maj:t i samband med upplåtelsen.

Med hänsyn till den befattning riksdagen förut tagit med upplåtelsen av nuvarande lasaretsområdet, torde riksdagens medgivande till den nu ifrågasatta dispositionen böra inhämtas.

Under åberopande av vad sålunda i ärendet anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att det enligt Kungl. Maj:ts brev den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 från kronolägenheterna Stallhagen och Slottsvreten till Västmanlands läns landsting mot avgäld upplåtna, till tomt

Departements-
chefen.

för lasarett avsedda område, med de jämkningar däri, som enligt Kungl. Maj:ts brev den 28 november 1873 och den 28 juni 1918 vidtagits, må — under förbehåll av landstingets rätt till ersättning från Västerås stad enligt särskilt avtal — till nämnda stad överlätas, att av staden såsom donationsjord besittas, under villkor,

att staden till kronan avstår sin rätt till ett å stadens donationsjord i den s. k. östra utmarken beläget, å en av stadsingenjören Gösta Smitt den 28 november 1918 upprättad karta närmare angivet område om 10 hektar, samt

att staden i fråga om nyttjande och bebyggande av det till staden upplåtna området skall vara underkastad de bestämmelser och inskränkningar, som av Kungl. Maj:t vid upplåtelsen föreskrivas;

dels ock, vid bifall härtill, att berörda område i östra utmarken må upplätas till förenämnda landsting såsom tomt till länslasarett, att av landstinget innehavas, så länge området för nämnda ändamål användes, mot skyldighet för landstinget dels att erlagga den avgäld, som i ovanberörda brev den 6 oktober 1865, den 6 juni 1867 och den 5 juni 1909 omförmäles, jämkad enligt breven den 28 november 1873 och den 28 juni 1918, dels ock att — därest vid värdering, som länsstyrelsen i Västmanlands län på landstingets bekostnad ofördröjligen skall låta verkställa, nuvarande lasarettområdet utan därå befintliga byggnader finnes i värde överstiga ifrågavarande område i östra utmarken — av den ersättning, landstinget enligt ovannämnda avtal kan hava av staden uppburit, till kronan redovisa ett belopp, motsvarande nämnda värdeskillnad.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.
